

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.005.02.2018

P/18/022

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań

T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01

lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	Działalność samorządowych instytucji kultury.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu.
<i>Kontrolerzy</i>	Krzysztof Płoszewski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/46/2018 z dnia 6 marca 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Muzeum Archeologiczne, ul. Wodna 27, 61-781 Poznań (dalej: „Muzeum”).
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	prof. dr hab. Marzena Szmyt – Dyrektor Muzeum, od dnia 3 marca 2015 r. ¹ (dalej: „Dyrektor”). (dowód: akta kontroli str. 4-9)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W latach 2015-2017 Muzeum właściwie prowadziło działalność kulturalną, co było zgodne z podstawowym celem statutowym określonym w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej².

Muzeum stworzyło warunki organizacyjne, lokalowe i finansowe pozwalające na realizowanie zadań statutowych. NIK zauważa jednak, że z uwagi na występujący deficyt powierzchni wystawienniczej i magazynowej istnieje potrzeba poszukiwania środków na adaptację pomieszczeń piwnicznych Pałacu Górków Muzeum, a także na prowadzenie digitalizacji zasobów muzealnych.

Muzeum rzetelnie opracowało i realizowało strategię organizowania, prowadzenia i rozwoju działalności kulturalnej, której założenia wpisują się w konkretne działania strategiczne i cele operacyjne długoterminowego programu „Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2030”³. Zgodnie z wymogami statutowymi, rzetelnie i terminowo sporządzano plany finansowe i merytoryczne, uwzględniając przy tym różne czynniki, m.in. takie jak: wysokość dotacji organizatora czy potrzeba kształtowania u odbiorców wiedzy dotyczącej dziedzictwa przeszłości. Podejmowano działania w celu pozyskania przychodów własnych.

Muzeum realizując zadania merytoryczne w latach 2015-2017 kontynuowało wcześniejszą działalność, a jego oferta programowa była dostosowana do potrzeb lokalnej społeczności i różnych grup wiekowych odbiorców. O ofercie kierowanej do szkół i placówek oświatowych podmioty te były informowane na wiele sposobów (m.in. ulotki, plakaty, ogłoszenia w prasie, kontakt telefoniczny, poczta tradycyjna i elektroniczna), a także poprzez wysyłanie wyselekcjonowanej oferty dopasowanej do potrzeb konkretnego typu odbiorcy.

Muzeum jest przygotowane do obsługi zarówno osób z niepełnosprawnością, osób w podeszłym wieku, jak i rodzin z małymi dziećmi. W użytkowanych przez Muzeum obiektach zniesiono bariery architektoniczne (na zewnątrz i wewnątrz), wprowadzono udogodnienia (np. podnośniki, miejsca do pozostawienia wózków, przewijania dzieci),

¹ Prezydent Miasta Poznania Zarządzeniem nr 132/2015/P z dnia 27 lutego 2015 r. powołał prof. dr hab. Marzenę Szmyt z dniem 3 marca 2015 r. na Dyrektora Muzeum na okres trzech lat oraz Zarządzeniem nr 164/2018/P z dnia 6 marca 2018 r. na kolejne pięć lat.

² Dz.U. z 2017 r., poz. 862.

³ „Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2030” przyjęta do realizacji uchwałą nr LX/020/VI/2013 Rady Miasta Poznania z dnia 10 grudnia 2013 r.

a także zakupiono urządzenia do audiodeskrypcji⁴. Zastosowano metody i środki techniczne oraz nowoczesne technologie, oferowano zakup gadżetów promocyjnych, pamiątek i wydawnictw, badano oczekiwania i preferencje odbiorców, podjęto działania w celu niwelowania barier kompetencyjnych i finansowych w dostępie do swojej oferty kulturalnej, szczególnie dla grup narażonych na wykluczenie. NIK zwraca jednak uwagę, że w budynku Pałacu Górków, dla części wystawienniczej zajmującej ok. 20 m², utrudniony jest dostęp dla osób z niepełnosprawnością ruchową, a przed budynkami aktualnie nie ma wyznaczonych miejsc postojowych dla niepełnosprawnych. Ponadto Muzeum nie wykonuje pełnej digitalizacji muzealiów i nie posiada pracowni digitalizacyjnej.

Stwierdzoną w toku kontroli nieprawidłowością było wykazanie w corocznych sprawozdaniach statystycznych z działalności Muzeum, sporządzanych na potrzeby statystyki publicznej do Głównego Urzędu Statystycznego, nierzetelnych informacji o liczbie niektórych kategorii muzealiów, w tym o ich digitalizacji (za lata 2015 i 2016 dokonano korekty w sprawozdaniach na następny rok, a za 2017 r., błędy zostały skorygowane w toku kontroli NIK).

Pozyskane w latach 2015-2017 środki finansowe na prowadzenie działalności kulturalnej Muzeum wydatkowało efektywnie, zgodnie z przeznaczeniem i warunkami umów. Instytucja planowała i prowadziła działalność w zakresie i formach dostosowanych do możliwości finansowych. NIK zwraca jednak uwagę na to, że pozyskane środki finansowe nie były wystarczające, ponieważ nie zapewniały potrzeb wcześniej wskazanych (adaptacja pomieszczeń, digitalizacja) czy też podniesienia wynagrodzeń pracownikom Muzeum, dla których są one bliskie wynagrodzenia minimalnego. Zrealizowane koszty były zgodne z planowanymi. Wydatków dokonywano legalnie i gospodarnie. Środki otrzymane w formie dotacji celowej wydatkowano zgodnie z warunkami umów o dofinansowanie, a rozliczenia tych dotacji były sporządzane terminowo i rzetelnie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Warunki organizacyjne, lokalowe i finansowe prowadzenia działalności kulturalnej

Opis stanu
faktycznego

1.1. Muzeum Archeologiczne w Poznaniu jest samorządową jednostką kultury Miasta Poznania, będącego jego organizatorem. Placówka została wpisana do Rejestru Instytucji Kultury, prowadzonego przez organizatora, pod numerem RIK-V oraz do Państwowego Rejestru Muzeów, prowadzonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN) pod numerem 47/98⁵. Zgodnie z obowiązującym statutem, nadanym uchwałą Rady Miasta Poznania z 24 września 2013 r.⁶, Muzeum jest kontynuatorem utworzonego w 1857 r. Muzeum Starożytności Polskich i Słowiańskich oraz powstałego w 1924 r. Działu Przedhistorycznego Muzeum Wielkopolskiego, a jego terenem działania jest miasto Poznań. Jednakże w celu realizacji zadań statutowych Muzeum może działać również na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza jej granicami. Według omawianego Statutu:

- do zakresu działalności należało m.in. gromadzenie, przechowywanie, konserwowanie i udostępnianie zbiorów w zakresie archeologii, ze szczególnym uwzględnieniem zbiorów z terenu Wielkopolski, w tym Poznania, oraz Afryki, prowadzenie badań naukowych i działalności edukacyjnej,
- organizatorem Muzeum jest Miasto Poznań, a ogólny nadzór nad Muzeum sprawuje minister właściwy ds. kultury i dziedzictwa kulturalnego,
- przy Muzeum działa Rada Muzeum, której ośmiu członków powołuje i odwołuje Prezydent Miasta Poznania (kadencja Rady trwa 4 lata); Rada działa w zakresie

⁴ Zakupiono dla Oddziału Muzeum w Pałacu Górków 40 urządzeń do audiodeskrypcji, a w Rezerwacie Przyrodniczym oferowano tłumacza migowego lub osobę kompetentną do współprowadzenia warsztatów z niewidzącymi.

⁵ Decyzja Ministra Kultury i Sztuki nr DM-IV/PRM/47/98i z 28 grudnia 1998 r.

⁶ Uchwała Rady Miasta Poznania nr LVI/872/VI/2013.

określonym w ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach⁷ i odbywa posiedzenia przynajmniej dwa razy w roku,

- Muzeum gospodaruje samodzielnie przydzieloną i nabytą częścią mienia oraz prowadzi samodzielną gospodarkę finansową w ramach posiadanych środków; przychodami Muzeum są środki pochodzące z prowadzonej działalności⁸, dotacje podmiotowe i celowe z budżetu państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, środki otrzymane od osób fizycznych i prawnych oraz z innych źródeł,
- Muzeum może prowadzić dodatkową działalność gospodarczą m.in. w zakresie organizacji zajęć edukacyjnych i popularyzujących historię i archeologię, organizacji konferencji, sympozjów i koncertów, prowadzenia komercyjnych badań archeologicznych przy inwestycjach, szkoleń, wykonywania ekspertyz, sprzedaży pamiątek i publikacji, usług związanych z obsługą ruchu turystycznego, reklam i sponsoringu.

(dowód: akta kontroli str. 10-11, 36-42)

Organizację wewnętrzną Muzeum określał regulamin organizacyjny nadany przez Dyrektora, po zasięgnięciu opinii organizatora oraz opinii działających w niej organizacji związkowych. W strukturze organizacyjnej Muzeum podstawowymi komórkami organizacyjnymi były działy, które realizują zadania merytoryczne, techniczno-zabezpieczające oraz księgowo-kadrowe. Według regulaminu, Muzeum dysponowało 78 etatami, z czego na zadania merytoryczne przeznaczone było 51 etatów, na zadania techniczno-zabezpieczające – 22 etaty, a księgowo-kadrowe – 5 etatów.

(dowód: akta kontroli str. 12-29, 30, 31-35)

1.2. Muzeum prowadzi działalność w trzech obiektach na terenie miasta Poznania:

- Siedziba Muzeum mieści się przy ul. Wodnej 27 w dawnym Pałacu Górków, wpisanym do rejestru zabytków⁹. Obiekt jest usytuowany na dwóch działkach geodezyjnych o łącznej powierzchni 1480 m². Zlokalizowany jest w zwartej zabudowie średniowiecznego miasta, która zgodnie z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego¹⁰ stanowi „Obszar Staromiejski” i na tych działkach dopuszcza się realizację tylko funkcji kultury. Łączna powierzchnia użytkowa obiektu wynosi 5 838,18 m², w tym: powierzchnia wystawiennicza: 953,71 m² + 237,10 m² (dziejnieniec) – łącznie 1 190,81 m², powierzchnia 2 sal dydaktycznych oraz sali audio (łącznie) – 247,80 m². Powierzchnia magazynowa Pałacu Górków wynosi łącznie 1400,4 m², w tym: zbiory – 843,10 m², archiwum – 48,10 m², biblioteka (razem z czytelnia) – 185,70 m², pomieszczenia gospodarcze – 323,50 m². Pomieszczenia biurowe wraz z pracownikami zajmują powierzchnię 753,20 m².
- Rezerwat Archeologiczny „Genius Loci”, nazywany dalej „Rezerwatem Archeologicznym” przy ul. księdza Ignacego Posadzego 3. Sam obiekt budowlany, oddany do użytku w 2012 r., nie jest wpisany do rejestru zabytków, natomiast jest on zlokalizowany w obrębie stanowiska archeologicznego nr 101 na obszarze AZP¹¹ (krajowej ewidencji zabytków archeologicznych) nr M 52-28. Został wybudowany w celu trwałej ekspozycji przekroju przez relikty części wału obronnego grodu poznańskiego z połowy X w. Obiekt wybudowany na działce o powierzchni 1002 m². Teren został przekazany na podstawie umowy „o nieodpłatne używanie rzeczy i pobieranie z niej pożytków” przez Kapitułę Metropolitalną Poznańską na rzecz Miasta Poznań, a następnie (w tej samej formule) Miasto Poznań przekazało teren Muzeum Archeologicznemu w Poznaniu (do dnia 29 września 2029 r.) w celu zarządzania i udostępniania dla celów turystycznych unikatowych relikwów wału obronnego grodu

⁷ Dz. U. z 2018 r., poz. 720 ze zm.

⁸ W tym przychody ze sprzedaży składników majątku ruchomego, przychody z najmu i dzierżawy składników majątkowych.

⁹ Pałac Górków wpisany jest przez Konserwatora Zabytków Miasta do rejestru zabytków miasta Poznania pod nr A 25 decyzją z dnia 30 marca 1971 r. Pałac powstał w latach 1547-1549 jako budynek cztero- i pięciokondygnacyjny, podpiwniczony, tworzący zwarty blok wokół niewielkiego dziedzińca arkadowego wspartego na renesansowych kolumnach. Krużganek sklepiony krzyżowo.

¹⁰ Uchwała Nr XCIII/1055/III2001 Rady Miasta Poznania z dnia 9 lipca 2002 r. – Dz. Urz. Województwa Wielkopolskiego, Nr 111, poz. 3102.

¹¹ AZP - Archeologiczne Zdjęcie Polski. Przedsięwzięcie jest koordynowane przez poszczególnych wojewódzkich konserwatorów zabytków, a centralna baza danych przechowywana jest w Narodowym Instytucie Dziedzictwa w Warszawie.

poznńskiego. Powierzchnia zabudowy wynosi 435 m², natomiast powierzchnia użytkowa – 501,93 m², powierzchnia wystawiennicza i ekspozycyjna – 208,98 m², sala kinowa/edukacyjna – 64,73 m², powierzchnia biurowo/socjalna – 45,90 m², zaplecze techniczne – 47,28 m².

- Regionalna Składnica Materiałów Archeologicznych – magazyn. Pomieszczenia magazynowe na terenie Fortu VII (Hala A) przy ul. Polskiej o powierzchni 950,30 m² są wynajmowane przez Muzeum od Wielkopolskiego Muzeum Walk Niepodległościowych w Poznaniu na podstawie umowy zawartej z tym muzeum na czas nieokreślony. W magazynie tym przechowywane są tylko zabytki tzw. „masowe”.

(dowód: akta kontroli str. 48-81)

1.3. Muzeum dysponowało długoterminowym planem działania, który został opracowany przez Dyrektora Muzeum i jest załącznikiem do zawartej przez Prezydenta Miasta Poznania z kandydatką na stanowisko Dyrektora Muzeum „umowy w sprawie warunków organizacyjno-finansowych działalności instytucji kultury oraz programu działania instytucji kultury”. Wprowadzono elementy kontrolingu, co polegało m.in. na budżetowaniu i kontroli realizacji budżetu dla poszczególnych projektów i działań. Działania Muzeum zostały wpisane do konkretnych działań strategicznych i celów operacyjnych długoterminowego programu „Strategia Rozwoju Miasta Poznania”. W sprawozdaniach za poszczególne lata Muzeum wskazywało, dla każdego projektu realizowanego cele operacyjne i działania strategiczne miasta Poznania określając wskaźniki¹² tych przedsięwzięć. Projekty Muzeum realizowano w ramach następujących celów operacyjnych „Rozwój i zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej Miasta”¹³, „Zwiększenie kompetencji kulturalnych mieszkańców miasta i regionu”¹⁴, „Tworzenie międzynarodowej marki Poznania przez wspieranie sektora kreatywnego i jego produktów kulturalnych oraz promocja turystyki kulturowej”¹⁵.

We wspomnianej wyżej umowie zawartej przez Prezydenta Miasta Poznania kandydatką na stanowisko Dyrektora Muzeum, zobowiązano Dyrektora Muzeum min. do przedkładania organizatorowi informacji o działalności Muzeum za miniony rok w formie sprawozdania merytorycznego nie później niż do końca lutego następującego po roku budżetowym, opracowania planu finansowego na rok kalendarzowy, rocznego rozliczenia dotacji udzielonej z budżetu miasta.

(dowód: akta kontroli str. 169-185, 301-356, 449-456, 624-631, 731-735, 904-927)

Plany działalności Muzeum na dany rok opracowywane były na podstawie propozycji zgłaszanych przez poszczególne działy i ich pracowników do Dyrekcji, a następnie przedstawiane Radzie Muzeum. Zastępca Dyrektora Muzeum w wyjaśnieniu podał, że „przy tworzeniu oferty kulturalnej decydujące znaczenie odgrywa profil działalności oraz zadania statutowe Muzeum, co powoduje, że nie tyle kierujemy się oczekiwaniami odbiorców, lecz staramy się kształtować ich wiedzę, budować odpowiednie postawy oraz odpowiedzialność

¹²Wskaźnikami były: liczba wydarzeń i uczestników tych wydarzeń, liczba nowych przedsięwzięć i ich uczestników, liczba projektów kulturalnych realizowanych przez instytucję wspólnie z sektorem prywatnym lub pozarządowym, liczba projektów kulturalnych i ich uczestników, liczba uczestników zrealizowanych projektów z zakresu edukacji kulturalnej, liczba uczestników lokalnych (w tym osiedlowych i dzielnicowych) wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i informacyjnych o charakterze międzypokoleniowym, liczba projektów o charakterze międzykulturowym, liczba uczestników programów popularyzujących wśród mieszkańców Poznania kultury różnych narodów, mniejszości narodowych i etnicznych, liczba wydarzeń artystycznych stanowiących płaszczyznę mediacji i konfrontacji, Liczba osób odwiedzających placówki muzealne tematycznie związane z historią i dziedzictwem kulturowym miasta.

¹³ Powyższy cel strategiczny realizowany był poprzez następujące działania operacyjne: „Wspieranie i promowanie wydarzeń kulturalnych o randze lokalnej, ogólnopolskiej i międzynarodowej realizowanych przez miejskie instytucje kultury i organizacje pozarządowe”, „Wzmacnianie współpracy międzysektorowej (publicznej, obywatelskiej, prywatnej) usprawniającej funkcjonowanie obszaru metropolitalnego Poznania w obszarze kultury”, „Wspieranie projektów kultywujących pamięć o wybitnych postaciach zasłużonych dla miasta i regionu oraz wydarzeniach i miejscach historycznych, w tym inicjatyw budujących dialog międzypokoleniowy”.

¹⁴ Powyższy cel strategiczny realizowany był poprzez następujące działania operacyjne: „Wspieranie i promocja działań edukacyjnych w obszarze kultury realizowanych przez podmioty publiczne, obywatelskie i prywatne, tak aby zwiększyć liczbę świadomych odbiorców”, „Poprawa infrastruktury kulturalnej i turystycznej przez wspieranie lokalnych (w tym osiedlowych i dzielnicowych) projektów kulturalnych, edukacyjnych i informacyjnych tak, aby zwiększyła się liczba odbiorców ich działań.

¹⁵ Powyższy cel strategiczny realizowany był poprzez następujące działania operacyjne: „Wspieranie programów popularyzujących wśród mieszkańców Poznania kultury różnych narodów, mniejszości narodowych i etnicznych”, „Wspieranie przedsięwzięć artystycznych realizowanych w ramach współpracy kulturalnej z zagranicą, m.in. tych stanowiących płaszczyznę mediacji i konfrontacji artystycznych, tak aby wzmocnić pozycję i rozpoznawalność miasta na arenie międzynarodowej”, „Stworzenie spójnego systemu informacji o kulturze i dziedzictwie miasta na bazie sieci nowoczesnych placówek muzealnych”.

wobec problemu ochrony zabytków i dziedzictwa przeszłości. Realizację przygotowanej oferty umożliwia kreatywność, kompetentna wiedza, odpowiednia metodyka oraz doświadczenia pracowników. Możliwości finansowe stwarzają nam dwa czynniki – zaplanowany i zatwierdzony przez organizatora roczny budżet instytucji oraz środki zewnętrzne, pozyskiwane z rozmaitych programów bądź współudziału finansowego partnerów konkretnego przedsięwzięcia.” Przy tworzeniu oferty kulturalnej Muzeum współpracowało z innymi muzeami (polskimi i zagranicznymi), szczególnie archeologicznymi i placówkami z działami archeologicznymi, z których wypożyczane były wystawy. W zakresie działalności wystawienniczej i edukacyjnej, Muzeum współpracowało z placówkami naukowo-badawczymi z terenu kraju (np. uniwersytetami, instytutami PAN) oraz z zagranicy i prowadziło współpracę z organami samorządów terytorialnych, fundacjami, stowarzyszeniami i organizacjami społecznymi.

(dowód: akta kontroli str. 135-140, 163-165, 357-479, 523-631, 632-730)

Muzeum na etapie planowania przygotowywało budżety (kalkulacje kosztów) odrębnie dla wszystkich działów organizacyjnych, oraz zadań i projektów (tj. np. wystaw, działalności oświatowej, konferencji). W przedstawianych planach i sprawozdaniach finansowych ujmowano koszty w układzie rodzajowym, tj. w podziale np. na amortyzację, wynagrodzenia, pochodne od wynagrodzeń, energię, usługi obce, podatki. Wydatki/koszty określone w zatwierdzonym przez Dyrektora Muzeum planie finansowym odpowiadały zakresowi planowanej działalności merytorycznej. W załącznikach do rocznego wykonania planu finansowego przedstawiano dodatkowo min. sprawozdania z wykonania projektów, programów i zadań Muzeów, zestawienie wykonania planu usługowego¹⁶ oraz wyjaśnienia pisemne do sprawozdania z wykonania planu finansowego.

(dowód: akta kontroli str. 756-765, 786-788, 783a-786a, 804-810, 904-926)

Urząd Miasta Poznania informował o wysokości dotacji przewidywanej dla Muzeum na następny rok, w których podawano kwoty dotacji podmiotowej i celowej z budżetu Miasta. W wyznaczonym przez organizatora terminie Muzeum sporządzało plan przychodów i kosztów, w którym uwzględniano wielkość ww. dotacji organizatora, dotacji celowej z budżetu państwa¹⁷, przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz pozostałe przychody finansowe. Sprawozdania z realizacji planów sporządzane były na dzień 31 grudnia i przekazywane do organizatora zgodnie z wymaganym terminem¹⁸. Przychodami Muzeum były przychody z najmu, dotacje podmiotowe i celowe z budżetu Miasta Poznania i państwa, przychody ze sprzedaży i usług¹⁹ i darowizny²⁰. Muzeum otrzymywało pisemne informacje o przyznanej dotacji na podstawie uchwały Rady Miasta Poznania, sporządzane przez Urząd Miasta Poznania - Wydział Kultury, każdorazowo na piśmie w trakcie roku, jeżeli nastąpiła zmiana dotacji.

(dowód: akta kontroli str. 190-191, 199, 736-812)

1.4. W okresie objętym kontrolą Muzeum złożyło wnioski na realizację 23 projektów na kwotę 3 970 tys. zł, z czego otrzymało dofinansowanie na 16 projektów o wartości 1.906 tys. zł ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz innych agend państwowych. Ponadto Muzeum kontynuowało 8 projektów z lat poprzednich na kwotę 593 tys. zł. W okresie objętym kontrolą Muzeum realizowało następujące zadania ze środków:

- Narodowego Centrum Nauki na cztery projekty²¹ na kwotę 838 tys. zł na które dofinansowanie wyniosło 100% oraz na dwa projekty²² na które dofinansowanie częściowe wyniosło 220 tys. zł (wartość projektów – 361 tys. zł),

¹⁶ Roczne sprawozdanie z planu usługowego obejmowało zestawienie liczby wydarzeń takich jak np. wystawy czasowe imprezy plenerowe (np. festiwal), imprezy edukacyjne i mobilne z podziałem na Pałac Górków i Rezerwat Archeologiczny oraz podaniem liczby widzów i uczestników.

¹⁷ W 2016 r. Muzeum wystąpiło o zwiększenie budżetu o kwotę 26.000 zł, w tym: 6.000 zł na analizę podatkową, 20.000 zł na zakup gablot. 14 grudnia 2016 r. zwiększono dotację na analizę podatkową o 6.000 zł. W 2017 r. Muzeum zwracało się o zwiększenie funduszu wynagrodzeń i otrzymało: 2 października 2017 r. - 18.720 zł, 8 grudnia 2017 r. - 20.776 zł.

¹⁸ Sprawozdania przekazano w następujących terminach: 18 luty 2016 r. (za 2015 r.), 16 luty 2017 r. (za 2016 r.) i 26 luty 2018 r. (za 2017 r.)

¹⁹ Przychody z biletów wstępu, lekcji muzealnych itp. oraz wynajmu pomieszczeń. Muzeum realizowało również prace archeologiczne rozliczane fakturami.

²⁰ W okresie objętym kontrolą odnotowano darowizny na kwotę 100 zł w 2015 r.

²¹ Nazwy projektów: „W przestrzeni palimpsestu. Sztuka naskalna w archeologicznych krajobrazach Oazy Dachla” (realizacja lata 2012-2015), „Studium wpływu obrządku pogrzebowego na krajobraz. Kurhany kultury mogiłowej w Lesie Krotoszyn,

- Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki na jeden projekt²³ na kwotę 113 tys. zł, na który dofinansowanie wyniosło 100%,
- Narodowego Instytutu Dziedzictwa na cztery projekty²⁴, na które dofinansowanie częściowe wyniosło 234 tys. zł (wartość projektów – 325 tys. zł),
- Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów na cztery projekty²⁵, na które dofinansowanie częściowe wyniosło 467 tys. zł (wartość projektów – 851 tys. zł),
- Muzeum Historii Polski na jeden projekt²⁶ na które dofinansowanie częściowe wyniosło 33 tys. zł (wartość projektu – 59 tys. zł).

Ponadto do ww. instytucji oraz Narodowego Instytutu Audiowizualnego, Departamentu Narodowych Instytucji Kultury i Instytutu Książki Muzeum złożyło wnioski na dofinansowanie 17 projektów na kwotę 2 016 tys. zł (w latach 2015-2018 na 10 projektów na kwotę 1 390 tys. zł) na które nie otrzymało dofinansowania ponieważ nie uzyskały odpowiedniej ilości punktów w prowadzonych konkursach. W projektach, w których uzyskano częściowe dofinansowanie, wymagane było posiadanie własnego udziału finansowego.

(dowód: akta kontroli str. 43-45a, 199)

Ustalono
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

NIK zwraca uwagę na to, że w Muzeum odczuwalny jest deficyt powierzchni wystawienniczej oraz magazynowej²⁷, który utrudnia działalność. Muzeum przygotowało w 2016 r. projekt budowlany modernizacji Pałacu Górków w celu realizacji planu przekształcenia piwnic na cele wystawiennicze, który likwiduje jednocześnie utrudnienia dla osób z niepełnosprawnością ruchową. Dyrektor wskazała, że „jedynie rezerwy, jakie pozostają jeszcze do wykorzystania, to piwnice oraz dwa dziedzińczyki. Muzeum dysponuje już uzgodnionymi z Miejskim Konserwatorem Zabytków oraz Wydziałem Urbanistyki i Architektury planami przekształcenia piwnic o łącznej powierzchni ok. 400 m² w sale wystawowe oraz miejsca do działalności edukacyjnej. Uzyskano także pozwolenie na budowę, a obecnie trwają starania o środki na przeprowadzenie projektowanego remontu. W dalszej kolejności zakładamy przekształcenie obu dziedzińczyków w pomieszczenia ekspozycyjne i magazynowe (w tym dla szczególnie cennych zbiorów bibliotecznych).”

(dowód: akta kontroli str. 822-834, 856-862)

Ocena częściowa

Muzeum zapewniło warunki organizacyjne, lokalowe i finansowe do prowadzenia działalności kulturalnej. Istotnym utrudnieniem w działalności tej instytucji jest natomiast deficyt powierzchni wystawienniczej oraz magazynowej. Dyrekcja Muzeum podejmuje działania mające na celu przeprowadzenie remontu obiektu w sposób, który umożliwi bardziej efektywne wykorzystanie jego powierzchni.

na pograniczu śląsko-wielkopolskim” (realizacja lata 2014-2017), „Rozwój wczesnych społeczności neolitycznych w Dolnym Egipcie w 5 tysiącleciu p.n.e. oraz ich relacje z południowym Lewantem” (realizacja lata 2014-2017), Skąły w ruchu. Badania nad petroglifami Oazy Dachla w kontekście ścieżek, dróg i mobilności” (realizacja lata 2017-2020).

²² Nazwy projektów: „Pokolenie 966 – świt wielkich przemian” (realizacja rok 2016), „Początki chrześcijaństwa na poznańskim Ostrowie” (realizacja rok 2016).

²³ Nazwy projektów: „Dziedzictwo kulturowe – poszukiwanie nowoczesnych środków i metod konserwacji drewna zabytkowego” (realizacja lata 2016-2019).

²⁴ Nazwy projektów: „Grodzisko wczesnośredniowieczne w Splawiu, woj. wielkopolskie. Wyniki badań archeologicznych” (realizacja lata 2015-2016), „Osadnictwo wielokulturowe w Napachaniu, gm. Rokietnica, stan. 59” (realizacja lata 2012-2015), Wyniki badań archeologicznych. Biały Potok – publikacja materiałów z badań Józefa Kostrzewskiego” (realizacja lata 2016, „Mrowino stanowisko 3, woj. wielkopolskie - opracowanie i publikacja unikatowego zespołu źródeł z okresu późnego neolitu” (realizacja lata 2017-2018).

²⁵ Nazwy projektów: „Grecja przed Aleksandrem Wielkim czyli życie codzienne w prahistorycznej Macedonii” (realizacja lata 2015-2016), „Wyposażenie pracowni konserwatorskiej w spektrometr Rtg do analizy ilościowej i jakościowej w obiektach zabytkowych” (realizacja rok 2016), „Zakup wyposażenia dla specjalistycznej pracowni w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu” (realizacja rok 2017), „Spacer z Arystotelesem” (realizacja rok 2017).

²⁶ Nazwa projektu: „Przeszłość w murach zachowana - historia Pałacu Górków w Poznaniu” (realizacja rok 2017).

²⁷ Po remontach wykonanych na przełomie stuleci wszystkie nadziemne kondygnacje Pałacu Górków są wykorzystywane na cele ekspozycyjne (sale wystaw czasowych i dziedzińce na parterze, sale wystaw stałych i czasowych na I piętrze) lub edukacyjne (dwie sale na parterze i jedna na II piętrze), a także pomieszczenia magazynowe (do przechowywania zbiorów bibliotecznych - na parterze i muzealnych - pomieszczenia na III i IV piętrze oraz na poddaszu) i techniczne (np. serwerownia) oraz jako pokoje pracowników i dwa pokoje gościnne z 4 miejscami noclegowymi.

2. Realizacja zadań statutowych

Opis stanu
faktycznego

2.1. Zgodnie z koncepcją rozwoju Muzeum²⁸ oraz jego statutem przyjęto kontynuację działań tej instytucji poprzez wprowadzanie nowych aktywności w następujących kierunkach działalności: naukowo - badawczej, wystawienniczej, edukacyjnej, wydawniczej oraz gromadzeniem zbiorów. Działalność naukowo-badawcza obejmowała badania terenowe w kraju i zagranicą. W ramach działalności naukowo-badawczej Muzeum przy współpracy z innymi instytucjami m.in. uczestniczyło w pracach archeologicznych na Starym Rynku w Poznaniu, w badaniach wykopaliskowych za granicą: Affad (Sudan), El-Kurru (Sudan), Khor Shambat (Sudan), Nea Paphos (Cypr) oraz Tell el Farkha (Egipt) oraz realizowało projekty²⁹ finansowane przez Narodowe Centrum Nauki dofinansowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W ofercie Muzeum znajdują się wystawy stałe³⁰ i czasowe. Ponadto zwiedzający Ostrów Tumski oraz Stare Miasto w Poznaniu mieli okazję obejrzeć ekspozycje plenerowe. Działalność edukacyjna i popularyzatorska obejmowała między innymi zajęcia edukacyjne, na które składały się głównie lekcje oraz weekendy muzealne, adresowane do dzieci i młodzieży szkolnej oraz rodzin. Dużą popularnością cieszył się program edukacyjny pt. *Urodziny w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu*, skierowany do dzieci i ich rodzin, dający możliwość organizacji imprezy urodzinowej o tematyce egipskiej, antycznej lub średniowiecznej. Zorganizowane zostały weekendy tematyczne, nawiązujące do aktualnie prezentowanych wystaw, oraz imprezy jednokrotne (w tym przedstawienia teatralne, wykłady popularnonaukowe, konkursy) oraz cykliczne dla rodzin z dziećmi. Muzeum corocznie organizowało „Noc Muzeów”, było współorganizatorem, *Festiwalu Kultury Słowińskiej i Cysterskiej* w Łądzie nad Wartą. W ramach działalności edukacyjnej w Rezerwacie Archeologicznym zorganizowano i współorganizowano liczne weekendy tematyczne, adresowane do dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Działalność popularyzatorska obejmowała tematyczne zwiedzanie oraz zajęcia edukacyjne. W prowadzonej działalności wydawniczej pracownicy Muzeum opracowywali i publikowali foldery, katalogi, przewodniki do wystaw. Muzeum prowadziło bibliotekę naukową, która obejmowała na koniec 2017 r. 33 470 wydawnictw zwartych, 15 344 czasopism i posiadała ok. 270 czytelników.

(dowód: akta kontroli str. 169-185, 301-356, 357-479, 502-623, 632-735)

Muzeum corocznie wykonywało sprawozdanie statystyczne K-02 z działalności merytorycznej sporządzane na potrzeby statystyki publicznej oraz sprawozdanie merytoryczne z działalności, które składało w Urzędzie Miasta Poznania.

W latach objętych kontrolą (na dzień 31 grudnia danego roku):

- liczba zwiedzających wyniosła w 2015 r. – 52 283 (w tym w noc muzeów – 6 535), a liczba odwiedzających stronę internetową – 67 910, w 2016 r. – 69 274 (w tym w noc muzeów – 7 600), a liczba odwiedzających stronę internetową – 58 446, w 2017 r. – 59 969 (w tym w noc muzeów – 9 500), a liczba odwiedzających stronę internetową – 227 163, zgodnie z zakładanymi założeniami i planami,
- liczba zbiorów muzealnych archeologicznych pozyskanych w 2015 r. wzrosła o 55, w 2016 r. o 22, w 2017 r. o 46 i na koniec 2017 r. wyniosła 46 163,

²⁸ „Koncepcja rozwoju Muzeum Archeologicznego w Poznaniu w latach 2015-2020” oraz „Program działania Muzeum Archeologicznego w Poznaniu w latach 2018-2020” stanowią załącznik do zawartej przez Prezydenta Miasta Poznania z kandydatką na stanowisko Dyrektora Muzeum „umowy w sprawie warunków organizacyjno-finansowych działalności instytucji kultury oraz programu działania instytucji kultury”.

²⁹ Przykładowo w 2017 r. realizowano następujące projekty finansowane ze środków przez Narodowe Centrum Nauki: „Skąły w ruchu. Badania nad petroglifami Oazy Dachla w kontekście ścieżek, dróg i mobilności”, autorstwa dr Pawła Polkowskiego, „Studium wpływu obrządku pogrzebowego na krajobraz. Kurhany kultury mogiłowej w Lesie Krotoszyńskim, na pograniczu śląsko-wielkopolskim”, autorstwa mgr Mateusza Stróżyka, „Rozwój wczesnych społeczności neolitycznych w Dolnym Egipcie w 5 tysiącleciu p.n.e. oraz ich relacje z południowym Lewantem”, autorstwa dr Agnieszki Mączyńskiej. Projekty dofinansowane przez Ministerstwo to: (1) „Mrowino stanowisko 3, woj. wielkopolskie – opracowanie i publikacja unikatowego zespołu źródeł z okresu neolitu”, (2) „Archeologia Myśli. Spacer z Arystotelesem”, (3) „Zakup wyposażenia dla specjalistycznej pracowni w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu” oraz (4) „Przeszłość w murach zachowana – historia Pałacu Górków w Poznaniu”.

³⁰ Wystawy stałe w Pałacu Górków: „Pradzieje Wielkopolski”, „Śmierć i życie w starożytnym Egipcie”, „Archeologia Sudanu”, „Sztuka naskalna Afryki Północnej” oraz Tu powstała Polska. W Rezerwacie Archeologicznym prezentowane są trzy wystawy stałe, które eksponują odkryte w tym miejscu przez archeologów konstrukcje architektoniczne, pochodzące z dwóch okresów chronologicznych (X w. i XVI w.) oraz nowa wystawa stała otwarta z okazji jubileuszu 1050-lecia Chrztu Polski, poświęcona ludności zamieszkującej i wznoszącej Ostrów Tumski w okresie kształtowania się początków państwa i chrześcijaństwa.

- liczba wystaw czasowych wyniosła: w 2015 r. – 10 (w tym 7 własnych, 2 krajowe oraz 1 z zagranicy), w 2016 r. – 22 (w tym 18 własnych, 4 krajowe), w 2017 r. – 17 (w tym 7 własnych, 2 współorganizowane, 7 krajowych i 1 z zagranicy), zgodnie z planem,
- wydano w 2015 r. - jeden katalog wystawy, 7 informatorów i folderów, 10 rodzajów plakatów, oraz 2 tytuły wydawnictw, w 2016 r. - dwa katalogi wystaw, 11 informatorów i folderów, 13 rodzajów plakatów, oraz 2 tytuły wydawnictw, w 2017 r. - dwa katalogi wystaw, 10 informatorów i folderów, 23 rodzajów plakatów, oraz 1 tytuł wydawnictw, zgodnie z planem,
- zrealizowano w 2015 r. - 18 odczytów, 5 seansów filmowych, 1 koncert, 8 konkursów, 33 warsztaty, 3 imprezy plenerowe, 50 tematów lekcji muzealnych (300 zajęć), cztery seminaria naukowe, w 2016 r. - 29 odczytów, 4 seanse filmowe, 8 konkursów, 42 warsztaty, 2 imprezy plenerowe, 53 tematów lekcji muzealnych (482 zajęć), sześć seminariów naukowych, w 2017 r. - 11 odczytów, 6 seansów filmowych, 1 koncert, 5 konkursów, 40 warsztatów, 2 imprezy plenerowe, 36 tematów lekcji muzealnych (383 zajęć) zgodnie z planem.

Ponadto wykonywano usługi konserwatorskie, konsultacje specjalistyczne, badania zlecone z zewnątrz oraz uczestniczono w programach badawczych.

(dowód: akta kontroli str. 82-134, 301-356, 357-479, 502-623, 751, 759, 780, 788, 799, 808)

Oferta wystawiennicza Muzeum zawierała siedem ekspozycji stałych, z czego pięć prezentowanych było w Pałacu Górków, a dwie w Rezerwacie Archeologicznym. Były one otwierane w różnych okresach czasu. Jako pierwszą udostępniono wystawę pt. „Pradzieje Wielkopolski” (w 1997 r.), natomiast jako ostatnie oddano do użytku obydwie ekspozycje reliktywów wału wczesnośredniowiecznego oraz tzw. muru Lubrańskiego, funkcjonujące w Rezerwacie Archeologicznym (od 2012 r.). Dokonywane zmiany dotyczyły jedynie doposażenia tych wystaw w sprzęt i środki poprawiające ich walory edukacyjne, natomiast nie podlegały wymianie muzealia, poza incydentalnymi przypadkami wypożyczania ich na inne wystawy, przygotowane przez Muzeum lub inne instytucje krajowe i zagraniczne. W takich przypadkach zastępowane były kopiami, lub umieszczano w gablotach ich zdjęcia z informacją o wypożyczeniu. Nie wymieniano muzealiów na wystawach czasowych w trakcie prezentowania ekspozycji. Według wyjaśnień złożonych przez Zastępcę Dyrektora Muzeum ds. merytorycznych w latach 2015-2017 eksponowane było około 20% muzealiów, co wynika ze specyfiki gromadzonych przez Muzeum muzealiów. Ponadto wskazał, że prezentowane są zabytki archeologiczne o wysokich walorach wystawienniczych, na ogół zrozumiałych dla przeciętnego odbiorcy zwiedzającego Muzeum, natomiast duża ich część pozostaje w magazynach zbiorów muzealiów i jako materialne źródła historyczne najczęściej pozostają obiektem badań naukowych³¹.

(dowód: akta kontroli str. 192-196, 301-356, 357-479, 502-623, 632-735)

Efektywność działalności Muzeum mierzona była na ogół w podliczaniu liczby zorganizowanych wydarzeń kulturalnych (pod kątem zgodności z planem) i frekwencji oraz obserwowania reakcji widzów. Zastępca Dyrektora Muzeum ds. merytorycznych w wyjaśnieniu podał, że „ważną rolę dla efektywności działania odgrywają nieformalne rozmowy z odwiedzającymi oraz sugestie organizatora. Plany są dostosowywane do wytycznych „Strategii rozwoju miasta Poznania do roku 2030”, które są dostępne dla wszystkich pracowników w intranecie Muzeum. Ocenę skuteczności działań Muzeum prowadzi również podczas wewnętrznych spotkań z kierownikami działów (co dwa tygodnie)

³¹ W definicji zabytku archeologicznego, zawartej w artykule 3 ust. 4 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku (z późniejszymi zmianami – por. Dz. U. z 2017 r. poz. 2187), zabytek archeologiczny to „zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem”. Spośród dwóch kategorii zabytków archeologicznych – pierwszą z nich stanowią zabytki nieruchome, nazywane często stanowiskami archeologicznymi, występujące w terenie i nierzadko stanowiące część lokalnego krajobrazu (np. grodziska, kurhany) oraz zabytki ruchome, będące wytworami dawnego człowieka (np. ozdoby, broń, monety, narzędzia i przedmioty codziennego użytku), półproduktami lub odpadami produkcyjnymi albo szczątkami organizmów (zwierząt i roślin), związanych z jego egzystencją. Ze względu, np. gabarytowych, zabytki ruchome stanowią podstawę kolekcji muzeów archeologicznych. Przykładowo Rezerwat Archeologiczny, w którym prezentowane są in situ relikty wału grodu poznańskiego z X wieku oraz muru ceglanoego z XVI wieku wskazują, że można tworzyć ekspozycje reliktywów budowli historycznych. Na ogół jednak w zbiorach takich muzeów gromadzi się dokumentację z badań prowadzonych na obiektach nieruchomych (stanowiskach archeologicznych).

oraz w zespołach pracowników (nieregularnie, w Rezerwacie Archeologicznym dodatkowo stosowana jest praktyka podsumowań kwartalnych). Padające wówczas wypowiedzi i sugestie są analizowane i rozważane pod względem zasadności wprowadzania zmian oraz kontynuowania dobrych praktyk.”

(dowód: akta kontroli str. 135-140, 163-166, 301-356, 357-479, 502-631, 632-735)

2.2. Oferta programowa Muzeum była skierowana do różnych grup wiekowych odbiorców oraz do szkół i placówek oświatowych. Podstawową rolę w tym zakresie odgrywa strona internetowa Muzeum (www.muzarp.poznan.pl), która jest przygotowana dla osób niedowidzących zgodnie z wytycznymi w ramach standardu WCAG 2.0³². Zawiera ona również podstronę Rezerwatu Archeologicznego (www.rezerwat.muzarp.poznan.pl). Dodatkowo, jedna z cyklicznych imprez plenerowych, a mianowicie Ogólnopolski Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej w Łądzie, organizowany rokrocznie (na ogół w czerwcu) od 2005 roku, dysponuje własną stroną internetową (www.festiwal-lad.pl), prowadzoną przez Wydział Promocji i Strategii Rozwoju Starostwa Powiatowego w Słupcy, jednego z partnerów Muzeum współorganizujących wymienione wydarzenie. Ponadto Muzeum wykorzystywało media społecznościowe (FB, Twitter, Google +, Instagram oraz muzealny kanał na YouTube). W serwisach Google Play i Appstore dostępna była aplikacja mobilna „Muzeum Archeologiczne w Poznaniu”. Wykorzystywane były newslettery stron internetowych i aplikacji mobilnej dla użytkowników zarejestrowanych dobrowolnie w bazach wewnątrz CMS³³-ów poszczególnych narzędzi. Muzeum dysponuje bazą adresów mailowych do przesyłania informacji prasowych do mediów (prasa, radio, telewizja, portale internetowe), szkół i przedszkoli, emerytów, archeologów i naukowców z pokrewnych dziedzin (głównie historyków), współpracujących z Muzeum oraz osób, które deklarują chęć otrzymywania informacji o organizowanych wydarzeniach (przykładem jest tu cykl „Archeologia Myśli”, odbywający się w Rezerwacie Archeologicznym). Istotną rolę odgrywała współpraca ze środkami masowego przekazu (prasa, radio, telewizja, portale internetowe) i z Wydawnictwem Miejskim Poznania, we współpracy z którym Muzeum informowało o bieżących wydarzeniach w Informatorze Kulturalno-Sportowym, Afiszu Kulturalnym i na profilach społecznościowych Centrum Informacji Miejskiej. Muzeum uczestniczyło w rokrocznie odbywających się na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich Targach Edukacyjnych. Dla wybranej grupy odbiorców, seniorów kierowana była oferta poprzez Centrum Inicjatyw Senioralnych, które kolportuje tzw. „Tytki Seniora”. Muzeum stosowało również tradycyjne środki informacji w postaci druku i kolportażu ulotek, folderów, plakatów, itp. często przesyłanych do szkół i korzystało z banerów rozwieszanych na gmachu Pałacu Górków. Informacje o wystawach i imprezach pojawiały się na tzw. citylightach, umieszczanych w różnych punktach miasta (głównie na przystankach komunikacji miejskiej), co uzależnione było od posiadanego budżetu organizowanego przedsięwzięcia. Bieżąca oferta prezentowana była w holu głównym Pałacu Górków oraz Rezerwatu Archeologicznego. Wszystkie wspomniane działania były koordynowane przez powołany do tego celu dział Komunikacji i Promocji Muzeum.

Dla dzieci Muzeum opracowało program „Muzeum Małego Odkrywcy”, gdzie trasa zwiedzania dla dzieci jest częściowo przystosowana dla osób z dysfunkcjami wzroku. Dla dzieci oraz dla rodzin z małymi dziećmi stworzone zostały miejsca dla realizacji warsztatów tematycznych.

(dowód: akta kontroli str. 135-140, 163-168, 301-356, 357-479, 502-631, 632-735)

2.3. Budynki Muzeum – Pałac Górków oraz Rezerwatu Archeologicznego są przygotowane do obsługi osób z niepełnosprawnością, osób w podeszłym wieku, rodzin z małymi dziećmi.

³² WCAG - Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) – zbiór dokumentów opublikowany przez WAI (Web Accessibility Initiative) mający na celu zwiększenie szeroko rozumianej dostępności stron www dla osób niepełnosprawnych. Od 2012 roku w Polsce obowiązuje zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (Dz. U. 2012, pozycja 526) zestaw minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych, które zobowiązuje podmioty realizujące zadania publiczne do dostosowania serwisów internetowych do standardu WCAG 2.0. Szczegółowy zakres wymagań dotyczących poziomu dostępności dla poszczególnych kryteriów został sprecyzowany w załączniku 4 do ww. rozporządzenia.

³³ CMS - System zarządzania treścią (ang. Content Management System, CMS) – oprogramowanie pozwalające na łatwe utworzenie serwisu WWW oraz jego późniejszą aktualizację i rozbudowę przez redakcyjny personel nietechniczny.

W budynkach tych nie występują bariery architektoniczne (za wyjątkiem części wystawienniczej w Pałacu Górków znajdującej się w podpiwniczeniu przy zejściu schodami z dziedzińca Muzeum) na zewnątrz i wewnątrz dla osób z niepełnosprawnością ruchową, osób w podeszłym wieku lub rodzin z małymi dziećmi. Obiekty te posiadają toalety przystosowane dla osób niepełnosprawnych i wydzielono w nich miejsca do pozostawienia wózków oraz przewijania dzieci. Windy mają rozmiary umożliwiające bezpieczne poruszanie się wózkiem, a znajdujące się w nich przyciski mają numerację w alfabecie Braille'a, umożliwiającą poruszanie się osobom niewidomym. W przypadku progów utrudniających komunikację w Pałacu Górków zainstalowane są podjazdy, a przy wejściu do tego budynku, Muzeum oferuje dostawienie schodolazu (przy drzwiach do głównego wejścia umieszczony jest przycisk dla osób niepełnosprawnych) lub skorzystania z wejścia od ul. Klasztornej przez dziedzińce. Muzeum dla większych grup osób poruszających się na wózkach prosi o wcześniejszą informację dotyczącą zamiaru wizyty. Osoba niewidząca lub niedowidząca ma prawo wstępu wraz z psem przewodnikiem, dla którego Muzeum proponuje miskę. W Pałacu Górków Muzeum dysponuje 40 urządzeniami audio-przewodników dla dorosłych i dzieci z tekstami w języku polskim i angielskim oraz audiodeskrypcją dla osób niedowidzących i niewidomych. W Rezerwacie Archeologicznym zajęcia są prowadzone z grupami posiadającymi własnego tłumacza języka migowego lub osobę kompetentną do współprowadzenia warsztatów z niewidzącymi. Dla osób niedowidzących są do dyspozycji specjalne makiety edukacyjne.

(dowód: akta kontroli str. 135-140, 165-168)

Muzeum dostosowuje się do współczesnych standardów i możliwości wykonywania zadań, wprowadzając nowe metody i środki techniczne. Wykorzystywane były kioski multimedialne, projektory i monitory rozmieszczone na salach wystawowych i edukacyjnych. Na wyposażeniu Rezerwatu Archeologicznego jest 45 audio-przewodników, a Pałacu Górków - 40. Rezerwat Archeologiczny dysponuje 7 monitorami z rozbudowanymi prezentacjami multimedialnymi pozwalającymi poszerzać zakres podejmowanej tematyki oraz 4 filmami. Realizowane są przedstawienia holograficzne videomapping. Na witrynie intranetowej Muzeum prowadzone są zestawienia statystyczne dotyczące sprzedaży biletów z podziałem na kategorie biletów (ulgowe, grupowe, rodzinne, normalne, wydane bezpłatnie audioprzewodniki, bilety bezpłatne, usługi przewodnickie, goście zagraniczni). Dane statystyczne wprowadzane są do Poznańskiego Barometru Turystycznego, który publikuje dane porównawcze dla jednostek kultury w Poznaniu i okolicach. W omawianym zestawieniu podawana jest także szacunkowa liczba uczestników lekcji muzealnych. Treści merytoryczne dostępne są w ramach aplikacji mobilnej, która umożliwia zastąpienie klasycznego audioprzewodnika własnym smartfonem z systemem Android³⁴ lub iOS³⁵.

(dowód: akta kontroli str. 135-140, 163-166, 167-168, 301-356, 357-479, 502-631, 632-735)

System inwentaryzowania obowiązujący w Muzeum opiera się na 160-letniej tradycji funkcjonowania ośrodka gromadzącego zabytki archeologiczne. Zasady wpisywania muzealiów do księgi inwentarzowej opierają się na systemie chronologicznym, tzn. dla danego stanowiska archeologicznego, wydzielą się jednostki chronologiczne. Każda z tych jednostek stanowi odrębną pozycję inwentarzową. Pozycja chronologiczno-inwentarzowa obejmuje zarówno zabytki wydzielone³⁶, jak i masowe. Odzworowaniem systemu inwentaryzowania zbiorów jest program MuzArP. MuzArP jest elektroniczną bazą danych działającą w środowisku sieciowym, służącą do przechowywania i zarządzania danymi dotyczącymi zabytków archeologicznych. Pierwsza wersja programu powstała w 1994 roku. Od tego czasu był on wielokrotnie modyfikowany i doczekał się kilku wersji. Ostatnia, aktualna wersja programu MuzArP (2.4.0) została wprowadzona w 2009 roku. Do bazy danych programu MuzArP zostało wprowadzonych 20 425 rekordów w kategorii

³⁴ Android – system operacyjny z jądrem Linux dla urządzeń mobilnych takich jak telefony komórkowe, smartfony, tablety (tablety PC) i netbooki.

³⁵ iOS – system operacyjny Apple Inc. dla urządzeń mobilnych iPhone, iPod touch oraz iPad. Obecna nazwa funkcjonuje od 7 czerwca 2010, wcześniej system był znany jako iPhone OS.

³⁶ Odkrywane w czasie prac wykopaliskowych zabytki ruchome dzielą się na: zabytki wydzielone - które dokumentowane są bezpośrednio w miejscu znalezienia (dokumentacja rysunkowa, fotograficzna, szczegółowa lokalizacja) oraz zabytki masowe - pochodzące z tej samej warstwy, znajdujące w dużych ilościach (kości zwierzęce, fragmenty polepy, skorupy). Zbierane są razem i dokumentowane w obrębie jednostek podziału powierzchni wykopu lub danego obiektu. Nie jest możliwa w przyszłości dokładna lokalizacja zabytków, co nie jest konieczne w przypadku zabytków występujących masowo.

INWENTARZ³⁷ i 92 604 w kategorii KATALOG. Baza MuzArP jest sukcesywnie uzupełniana o archiwalne dane (wprowadzone w ok. 70%) oraz aktualne nabytki.

(dowód: akta kontroli str. 135-140, 167-168)

2.4. W Pałacu Górków, głównym gmachu Muzeum, istnieje możliwość zakupu gadżetu promocyjnego. Sprzedawane są tu wydawnictwa (własne i obce) oraz repliki zabytków archeologicznych. Część sprzedawanych wydawnictw i gadżetów przyjmowanych jest w komis. Nie jest prowadzona sprzedaż (poza biletami) na terenie Rezerwatu Archeologicznego, co wynika z rygorów umowy zrealizowanej w ramach programu Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, finansowanego ze środków Unii Europejskiej.

(dowód: akta kontroli str. 135-140, 167-168)

Możliwość identyfikacji odbiorców oferty kulturalnej dotyczy przede wszystkim grup szkolnych i przedszkolnych. Wynika to z ich rejestrowania bądź innych form współpracy ze szkołami z terenu miasta Poznania. Z oferty kulturalnej Muzeum korzystają też indywidualni turyści oraz wycieczki z całej Wielkopolski, kraju i zagranicy, z którymi możliwość identyfikacji jest ograniczona.

(dowód: akta kontroli str. 135-140, 163-168)

Oczekiwania oferty kulturalnej Muzeum przez jej odbiorców w Pałacu Górków są dodatkowo weryfikowane na podstawie analiz krótkich ankiet pisemnych. W celu niwelowania barier kompetencyjnych, finansowych, Muzeum podejmuje działania w celu uwzględnienia grup narażonych na wykluczenie, już na poziomie planowania działań. Przykładowo oferta warsztatów dla dzieci organizowanych w Rezerwacie Archeologicznym zazwyczaj posiada symboliczną opłatę (1 zł) lub jest zupełnie bezpłatna. Realizowane tam projekty uwzględniają także potrzeby osób z niepełnosprawnościami (wykonanie makiet edukacyjnych dla niedowidzących). Muzeum aplikuje, na razie bezskutecznie, poprzez składanie wniosków³⁸ do programu „Kultura dostępna” (mimo iż były poprawne pod względem formalnym, nie uzyskały dofinansowania), bierze udział w akcji „60+Kultura”, a pracownicy Muzeum uczestniczą w szkoleniach w ramach tego programu. Muzeum honoruje „Kartę Dużej Rodziny”.

(dowód: akta kontroli str. 42-45a, 135-140, 163-166, 167-168, 357-479, 502-631, 632-735)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

1. Nie wszystkie dane w corocznych sprawozdaniach K-02³⁹ Muzeum składanych do Głównego Urzędu Statystycznego z działalności muzeum i instytucji paramuzealnej były rzetelne:

- w sprawozdaniu K-02 za 2015 r. podano, że Muzeum posiadało 12.885 muzealiów zdigitalizowanych, a w następnych sprawozdaniach za lata 2016 i 2017 podano, że liczba muzealiów zdigitalizowanych wynosi 0,
- w sprawozdaniu K-02 za 2017 r. wykonanym przez Muzeum w porównaniu z rokiem 2016 wzrosła liczba muzealiów w kategorii „sztuka” z 0 muzealiów do 51 (w sprawozdaniu za 2015 r. wykazano 50 muzealiów),
- w sprawozdaniach K-02 za 2017 r. wykazano, że liczba „archiwaliów” spadła w 2017 r. do 99, mimo że za poprzednie lata wykazywano w 2016 r. – 7.066, a w 2015 r. – 6853, ponadto nie wykazano muzealiów w kategorii „kartografia” - podano liczbę „0”, mimo że w sprawozdaniach za 2016 r. i 2015 r. podano, że było ich 3.990.

³⁷ Zgodnie z zasadami inwentaryzowania obowiązującymi w Muzeum, numer inwentarza (INWENTARZ) jest jednostką nadrzędną/zbiorną zawierającą w sobie zespół podporządkowanych mu pozycji katalogowych (KATALOG), w skład których wchodzi zabytki wydzielone oraz materiał masowy. Są one traktowane jako integralną całość i przedmiot opracowań naukowych odpowiadający określonej grupie zabytków pod względem lokalizacyjnym, chronologicznym i funkcjonalnym.

³⁸ Muzeum składało wnioski o dofinansowanie następujących projektów na które nie otrzymało dofinansowania: w 2014 r. do Instytutu Książki na projekt „Wypisz, wymaluj”, w 2017 r. do Narodowego Centrum Kultury na projekt „Muzeum nie wyklucza[m]” (wartość projektu: 62 tys. zł) oraz do Departamentu Narodowych Instytucji Kultury na projekt „Okno z widokiem na gród. Śródka” (wartość projektu: 52 tys. zł).

³⁹ Obowiązek przekazania sprawozdania K-02 wynika z art. 31 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1068 oraz z 2017 r. poz. 60 ze zm.) a jego wzór jest określony w corocznych rozporządzeniach Prezesa Rady Ministrów w sprawie określenia wzorów formularzy sprawozdawczych, objaśnień co do sposobu ich wypełniania oraz wzorów kwestionariuszy i ankiet statystycznych stosowanych w badaniach statystycznych ustalonych w programie badań statystycznych statystyki publicznej (ostatnie rozporządzenie opublikowano w dniu 14 marca 2017 r. - Dz. U. z 2017 r., poz. 837).

Zastępca Dyrektora Muzeum ds. merytorycznych wyjaśnił, że do sprawozdania K-02 za 2016 r. dołączono w uwagach wyjaśnienie, w którym podano, że Muzeum nie wykonuje „pełnej digitalizacji” i nie posiada pracowni digitalizacyjnej i dlatego w następnych latach w sprawozdaniach K-02 w rubryce „zdigitalizowane muzealia” wpisywano liczbę 0. W sprawie pozostałych błędnych zapisów w sprawozdaniach K-02 wskazał, że Muzeum dokonało korekty za 2016 r. dotyczącej liczby muzealiów w kategorii „sztuka” w kolejnym roku rozliczeniowym tj. w sprawozdaniu K-02 za 2017 r., natomiast błędne zapisy w sprawozdaniu K-02 za 2017 zostały skorygowane wyjaśnieniem przekazanym mailem z dnia 21 marca 2018 r. do Głównego Urzędu Statystycznego (w trakcie kontroli NIK).

(dowód: akta kontroli str. 112-133 194-198)

2. NIK zwraca uwagę, że w budynku Pałacu Górków dla części wystawienniczej zajmującej ok. 20 m² znajdującej się w podpiwniczeniu (przy zejściu schodami z dziedzińca Muzeum) utrudniony jest dostęp dla osób z niepełnosprawnością ruchową. Zastępca Dyrektora Muzeum ds. administracyjnych wyjaśnił, że „utrudnienia dotyczą zabytkowej części budynku objętej nadzorem konserwatorskim. Obecnie Muzeum przygotowuje koncepcję zagospodarowania dla zwiedzających dodatkowo ok. 400 m² powierzchni podziemnej Pałacu Górków, którą będzie obsługiwała nowa winda oraz udostępnienia jako głównego wejścia do Muzeum - z ulicy Klasztornej na dziedziniec. Wejście to byłoby pozbawione barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnością ruchową.”

Ponadto przed budynkami Muzeum brak jest aktualnie oznakowanych miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych. Zastępca Dyrektora Muzeum ds. administracyjnych wyjaśnił, że „miejsca postojowe dla osób niepełnosprawnych przed Pałacem Górków (przy wejściu na dziedziniec od ul. Klasztornej) znajdowały się przed pracami modernizacyjnymi na sąsiadującym z dziedzińcem Pałacu Górków - Placu Kolegiackim. Obecnie na skutek trwających od kilku miesięcy prac budowlanych na Placu Kolegiackim są one niedostępne. Przed budynkiem Rezerwatu Archeologicznego są miejsca do parkowania wzdłuż ulicy Ignacego Posadzego, lecz nie ma miejsc oznakowanych dla osób niepełnosprawnych. Muzeum podejmie działania mające na celu oznakowanie miejsc parkingowych dla niepełnosprawnych.”

(dowód: akta kontroli str. 165-168, 192-196)

3. Muzeum nie wykonuje pełnej digitalizacji muzealiów i nie posiada pracowni digitalizacyjnej. Zastępca Dyrektora Muzeum ds. merytorycznych wyjaśnił, że podjęcie digitalizacji muzealiów wymaga przygotowania odpowiedniego programu oraz zwiększenia nakładów w budżecie Muzeum o pracownię i związane z nią przynajmniej dwa etaty.

(dowód: akta kontroli str. 192-196)

Ocena cząstkowa

Muzeum podejmowało wszystkie aktywności wskazane w statucie, realizując zadania merytoryczne zgodnie z planem działalności przedłożonym organizatorowi. Oferta programowa była skierowana do różnych grup wiekowych odbiorców. NIK zwraca jednak uwagę, że nie wszystkie pomieszczenia wystawiennicze dostępne są dla osób z niepełnosprawnością ruchową. Stwierdzono także nierzetelne sporządzenie sprawozdań statystycznych K-02 w zakresie liczby niektórych kategorii muzealiów, a w tym liczby muzealiów zdigitalizowanych.

3. Wydatkowanie środków na prowadzenie działalności kulturalnej

Opis stanu
faktycznego

3.1. W okresie objętym kontrolą przychody ogółem wyniosły:

- w 2015 r. - 6 984 tys. zł, w tym dotacja podmiotowa organizatora – 4 593 tys. zł, co stanowiło 65,8% przychodów, dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów 493 tys. zł, tj. 7,1% przychodów,
- w 2016 r. – 6 540 tys. zł, w tym dotacja podmiotowa organizatora – 5 110 tys. zł, co stanowiło 78,1% przychodów, dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów 862 tys. zł, tj. 13,2% przychodów,
- w 2017 r. – 6 248 tys. zł, w tym dotacja podmiotowa organizatora – 5 269 tys. zł, co stanowiło 84,3% przychodów, dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów 340 tys. zł, tj. 5,4% przychodów.

Muzeum osiągnęło przychody ze sprzedaży:

- biletów w 2015 r. – 73 tys. zł, w 2016 r. – 83 tys. zł, a w 2017 r. – 72 tys. zł,
- usług i reklam w 2015 r. – 80 tys. zł, w 2016 r. – 76 tys. zł, a w 2017 r. – 73 tys. zł,
- usług badań archeologicznych: w 2015 r. – 1.206 tys. zł, w 2016 r. – 13 tys. zł, a w 2017 r. – 73 tys. zł.

Koszty działalności bieżącej Muzeum przedstawiały się następująco:

- w 2015 r. - 7 053 tys. zł, w tym 4 957 tys. zł na utrzymanie Muzeum⁴⁰, tj. 70,3%, na wystawy stałe, czasowe i realizację projektów 604 tys. zł, tj. 8,6% wszystkich kosztów,
- w 2016 r. – 6 980 tys. zł, w tym 5 436 tys. zł na utrzymanie Muzeum, tj. 77,9%, na wystawy stałe, czasowe i realizację projektów 890 tys. zł, tj. 12,8% wszystkich kosztów,
- w 2017r. – 6 307 tys. zł, w tym 5 783 tys. zł na utrzymanie Muzeum, tj. 91,7%, na wystawy stałe, czasowe i realizację projektów 378 tys. zł, tj. 6,0% wszystkich kosztów,.

Wzrost kosztów utrzymania bazy Muzeum wynikał głównie ze wzrostu funduszu wynagrodzeń⁴¹ z 3 583 tys. zł w 2015 r. do 4 188 tys. zł w 2017 r, tj. o 16,9%.

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły zobowiązania wymagalne i należności przedawnione. Ujemny wynik finansowy⁴² spowodowany został uwzględnieniem kosztów amortyzacji i dotyczył wpisanego do Rejestru Zabytków Pałacu Górków. Stratę generowały odpisy na tworzenie rezerw na odprawy emerytalne oraz nagrody jubileuszowe. Ujemny wynik finansowy spowodowany był również wykorzystaniem środków obrotowych, które były zgromadzone na lokatach bankowych.

Przy zakupach towarów, usług i robót, stosowano w Muzeum zarządzenie⁴³ Dyrektora z dnia 11 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień publicznych poniżej 14.000 Euro. Po podwyższeniu (z 14.000 euro do 30.000 euro)⁴⁴ wartości zamówienia lub konkursu decydującej o konieczności stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁴⁵, stosowanie omawianego zarządzenia obowiązywało przy zakupach towarów, usług i robót o wartości nieprzekraczającej 30.000 euro.

(dowód: akta kontroli str. 141-147, 502-512)

Koszty utrzymania obiektów Muzeum wyniosły w 2015 r. – 835 tys. zł, w 2016 r. - 1 014 tys. zł, a w 2017 r. – 995 tys. zł, w tym wydatki na media, tj. energię, gaz, ogrzewanie i wodę odpowiednio: w 2015 r. – 223 tys. zł, w 2016 r. - 230 tys. zł, a w 2017 r. – 244 tys. zł oraz na usługi informatyczne w 2015 r. – 21 tys. zł, w 2016 r. - 23 tys. zł, a w 2017 r. – 23 tys. zł. W celu racjonalizacji wydatków na energię elektryczną, postępowanie przetargowe wyłonienia dostawcy przeprowadził Urząd Miasta Poznania (łącznie dla instytucji podległych Urzędowi), natomiast Muzeum dokonało wyboru dostawcy na pozostałe usługi zgodnie z obowiązującym zarządzeniem Dyrektora Muzeum w sprawie udzielania zamówień publicznych.

Dotacje celowe inwestycyjne (wykonane) z budżetu Miasta Poznania wyniosły w 2015 r. 299 tys. zł, w 2016 r. – 222 tys. zł, w 2017 r. – 147 tys. zł. Ponadto w 2017 r. Muzeum z budżetu państwa wykorzystało dotację inwestycyjną w kwocie 17 tys. zł. W okresie objętym kontrolą Muzeum przeprowadziło dwa postępowania⁴⁶ w trybie przetargu nieograniczonego na usługi. Pozostałe zamówienia dotyczące zakupu urządzeń i usług oraz remontów i robót budowlanych realizowano zgodnie z obowiązującym zarządzeniem

⁴⁰ W kosztach utrzymania bazy Muzeum uwzględniono wynagrodzenia z pochodnymi, koszty utrzymania obiektów i amortyzację.

⁴¹ Stan zatrudnienia w okresie objętym kontrolą nie ulegał zmianie, liczba etatów w latach 2015-2017 wyniosła – 78.

⁴² Ujemny wynik finansowy wyniósł w 2015 r. - 68 tys. zł, w 2016 r. – 430 tys. zł, a w 2017 r. – 58 tys. zł.

⁴³ Zarządzenie Dyrektora Muzeum Archeologicznego w Poznaniu z dnia 11 lutego 2014 r.

⁴⁴ Ustawa z dnia 14 marca 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 423).

⁴⁵ Dz. U. z 2017 r., poz. 1579, ze zm.

⁴⁶ Postępowania w 2015 r. - na „Roboty budowlane związane z pracami archeologicznymi na płycie Starego Rynku w Poznaniu na kwotę 384 176 zł brutto, w 2016 r. - „Umowa ramowa na usługi druku, oprawy i dostarczenia publikacji do Muzeum Archeologicznego w Poznaniu” na kwotę 214 285,71 zł brutto. Wyłonienie wykonawcy na „Wykonanie dokumentacji projektowej budowlanej remontu i adaptacji piwnic Muzeum” za 79 500,00 zł, w 2017 r. – zakup spektrometru Rtg za 218 940,00 zł brutto i specjalistycznego mikroskopu za 142 400,00 zł brutto dokonano na podstawie obowiązującego w Muzeum regulaminu w sprawie udzielania zamówień publicznych. W przypadku zakupu spektrometru wyłoniono dostawcę stosując postępowanie zgodne z postanowieniami art. 30a-d ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014 r., poz. 1620 ze zm.).

Dyrektora Muzeum w sprawie udzielania zamówień publicznych, określając przedmiot zamówienia, jego wartość szacunkową na podstawie kosztorysu inwestorskiego, terminu wykonania oraz poprzez rozpoznanie cen, gdzie kryterium była najniższa cena. Na zadanie zakupu spektrometru oraz specjalistycznego mikroskopu Muzeum uzyskało dotację celową inwestycyjną z Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zabytków⁴⁷. Muzeum wykorzystało środki otrzymane w formie dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji zgodnie z przeznaczeniem i w pełnej wysokości.

(dowód: akta kontroli str. 43-45a, 141-162, 752-767, 783- 788, 783a-787a, 801-854, 904-926, 997-1001)

Planując wystawy czasowe, konferencje lub imprezy edukacyjne, Muzeum ustalało preliminarz wydatków zadania i termin jego realizacji. Ustalając koszty przedsięwzięcia stosowano obowiązujące w Muzeum uregulowania w sprawie zamówień publicznych. Dane dotyczące rezultatów wykonanych przedsięwzięć przedstawiano w sprawozdaniach z działalności Muzeum podając adresata zrealizowanego projektu (np. strukturę wiekową odbiorców, zasięg terytorialny), liczbę uczestników, sposób rozdysponowania np. przygotowanych folderów lub innych materiałów edukacyjnych i eksploatacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 368-389, 538, 553-556, 651-657, 759-763, 788, 808- 812, 904-926)

3.2. W planach uwzględniono wszystkie przychody, jakie Muzeum przewidywało na moment ich tworzenia. Były to przychody ze sprzedaży i najmu oraz dotacje celowe z budżetu miasta i dotacje z budżetu państwa.

Wartość dotacji celowych z budżetu miasta i dotacji z budżetu państwa na realizację wskazanych programów i zadań dla Muzeum wyniosła:

- w 2015 r.⁴⁸ z Urzędu Miasta – 250 tys. zł, z Narodowego Centrum Nauki⁴⁹ - 67 tys. zł, z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego - 181 tys. zł,
- w 2016 r.⁵⁰ z Urzędu Miasta – 350 tys. zł, z Narodowego Centrum Nauki³⁴ - 115 tys. zł, z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego - 154 tys. zł, z Narodowego Centrum Kultury – 219 tys. zł i Uniwersytetu Przyrodniczego – 54 tys. zł,
- w 2017 r.⁵¹ z Urzędu Miasta – 153 tys. zł, z Narodowego Centrum Nauki - 72 tys. zł, z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego - 72 tys. zł, Muzeum Historii Polski – 33 tys. zł i Uniwersytetu Przyrodniczego – 12 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 43-45a, 190-191, 199, 736-749, 752-758, 764-778, 783-786, 784a-787a, 790-797, 802-812)

Muzeum wykorzystało środki otrzymane w formie dotacji celowej na realizację wskazanych zadań i programów zgodnie z przeznaczeniem i w pełnej wysokości. W poddanych w toku kontroli analizie dotowanych przez organizatora zadaniach (w każdym roku kontrolowanego okresu)⁵², dotacje celowe zostały zrealizowane zgodnie z planem, przeznaczeniem i wymaganymi terminami.

(dowód: akta kontroli str. 764-765, 784a-785a, 811-812, 826-855, 927-996)

W przypadku niepełnego wykorzystania środków dotacji celowej, niewykorzystane środki zostały zwrócone⁵³.

(dowód: akta kontroli str. 756-757, 810, 952)

⁴⁷ Dotacja celowa na omawiane zadanie ze środków Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zabytków wyniosła 140 tys. zł i ze środków organizatora 60 tys. zł.

⁴⁸ Jeden projekt ukończony w 2015 r. i cztery projekty wieloletnie.

⁴⁹ Część dotacji (w 2015 r. – 4.297 zł i w 2016 r. 30.349,68 zł) z Narodowego Centrum Nauki z lat poprzednich w planach i sprawozdaniach finansowych została zakwalifikowana jako niezwiązana bezpośrednio z „działalnością podstawową” Muzeum i dlatego została zakwalifikowana do „pozostałej działalności operacyjnej”.

⁵⁰ Pięć projektów ukończonych w 2016 r. i cztery projekty wieloletnie.

⁵¹ Cztery projekty ukończone w 2017 r. i cztery projekty wieloletnie.

⁵² Próbą objęto następujące zadania: z 2015 r. – „Grecja przed Aleksandrem Wielkim czyli życie codzienne w prahistorycznej Macedonii” finansowane dotacją celową ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego” w wysokości 140 tys. zł i organizatora w wysokości 150 tys. zł (wkład własny Muzeum – 44 tys. zł) – zadanie realizowane dwa lata 2015-2016., z 2016 r. - „Początki chrześcijaństwa na poznańskim Ostrowie” finansowane dotacją celową ze środków Narodowego Centrum Kultury” w wysokości 114 tys. zł i organizatora w wysokości 64 tys. zł, z 2017 r. – „Wykonanie dokumentacji dotyczącej przygotowania nowej wystawy na temat starożytnego Egiptu oraz planów ochrony obiektów i zbiorów zabytkowych będących w zarządzie Muzeum Archeologicznego” finansowane dotacją celową w wysokości 50 tys. zł ze środków organizatora.

⁵³ Zwroty dotyczyły niewielkich niewykorzystanych kwot, z dotacji celowej z budżetu miasta w 2015 r. dokonano zwrotu w wysokości – 13,68 zł, w 2017 r. - w wysokości 0,01 zł, a w dniu 20 stycznia 2017 r. dokonano zwrotu środków z dotacji celowej Ministerstwa na projekt „początki chrześcijaństwa na Ostrowie Tumskim” w wysokości 3,77 zł.

Ustalono
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1. NIK zwraca uwagę na to, że Muzeum nie wykonuje pełnej digitalizacji muzealiów, dostrzegając jednocześnie, że przyczyną tego jest brak środków na odpowiedni program oraz konieczność zapewnienia w tym celu (wg deklaracji Dyrekcji) dwóch dodatkowych etatów.

(dowód: akta kontroli str. 192-196)

2. Jak wynika z ustaleń kontroli, wynagrodzenia pracowników Muzeum oscylują w okolicach wynagrodzenia minimalnego⁵⁴. Dyrektor Muzeum wskazała, że ta sytuacja „budzi frustrację, gdyż pracownicy Muzeum są w większości osobami kreatywnymi, o wysokim wykształceniu i motywacji, oczekują jednak godziwych zarobków. O konieczności znaczącego podniesienia wynagrodzeń regularnie informuje organizatora oraz Radę Muzeum⁵⁵.”

(dowód: akta kontroli str. 199-200, 792, 856-858).

Ocena częściowa

Muzeum prawidłowo wydatkowało środki na prowadzenie działalności kulturalnej. NIK zwraca jednak uwagę na niewykonywanie pełnej digitalizacji zasobów muzealnych, co jest spowodowane brakiem odpowiednich środków na oprogramowanie i zapewnienie obsługi tego zadania.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵⁶, wnosi o:

- 1) kontynuację działań na rzecz pełnego dostosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych, w podeszłym wieku i rodzin z małymi dziećmi, a także zwiększenia powierzchni magazynowej i wystawienniczej, a także prowadzenia pełnej digitalizacji zbiorów;
- 2) podjęcie działań w celu zapewnienia rzetelnego podawania danych w sprawozdaniach statystycznych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

⁵⁴ W miesiącu grudniu 2017 r. liczba pracowników otrzymujących wynagrodzenie brutto (wynagrodzenie zasadnicze z wysługą lat i premią) poniżej 2750 zł stanowiła 31% obsady etatowej. W Muzeum liczba pracowników z wykształceniem wyższym wynosi 73% obsady etatowej.

⁵⁵ W ciągu ostatnich dwóch lat Muzeum uzyskało dodatkowe kwoty na regulację wynagrodzeń (w 2017 r. o 100 zł brutto na etat od 1 stycznia oraz o kolejne 100 zł brutto na etat od 1 lipca; w r. 2018 o 100 zł brutto na etat od 1 stycznia).

⁵⁶ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 27 kwietnia 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler:
Krzysztof Płoszewski
Główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
z up. Tomasz Nowiński
Wicedyrektor

.....

Podpis

.....

Podpis